




Ветровете на промяната

шандор
жигмонд нан

МАЛКИ ДОМАШНИ ИСТОРИИ



ГЕЯ  NME-
РИО



Ветровете на промяната

Шандор-Жигмонд Пап

МАЛКИ ДОМАШНИ ИСТОРИИ

Трансилвански делници

Проектът е съфинансиран
от програма
„Творческа Европа“
на Европейския съюз



*Книгата се издава с финансовата подкрепа
на Центъра за унгарски книги и преводи
към Литературния музей Петьофи – Будапеща
и на Институт Балаши – Унгарски културен институт, София*



Semmi kis életek (Erdélyi történetek)
Copyright © Papp Sándor Zsigmond, 2011
Published in agreement with the Sárközy & Co. Literary Agency

Всички права запазени. Никаква част от това издание не може да бъде преиздавана, съхранявана по компютърен начин или препредавана под каквато и да е форма или по какъвто и да е начин – електронен, механичен, фотокопиран, записващ или друг, без предварителното писмено съгласие на носителите на правата.

© Шандор-Жизмонд Пап, автор, 2017
© Даниела Тошмакова, превод, 2017
© Юлия Крумова, превод, 2017
© Издателство „Гей-Либрус“, 2017

ISBN 978-954-300-170-5

ТРЕТА ЧАСТ

1

Беше бременна. Нямаше никакво съмнение. Върху пластмасовата лентичка почти веднага след посоченото време се появи втората червена линия. Не беше бледа, нито размита. Не виждаше нищо, което според листовката означава грешен резултат. Остави теста на ръба на ваната и влезе в стаята. Седна на леглото и се опита да мисли, колко щастлива е сега.

Майка ѝ обичаше да казва, че когато е несигурна, решението ѝ трябва да се основава на първото впечатление. На това, какво се прожектира във вътрешното ѝ кино. Това е най-важното и то не може да се манипулира. Пред погледа ѝ се появи жена, досущ като нея, само че с много по-голям корем, трябва да беше в седмия месец, спря със сумтене на стълбището: не ѝ стигаха силите. Чакаха я още безброй стъпала, цял един етаж. Колкото и да се приближаваше въображаемата камера, по лицето на жената не личеше и следа от майчинска радост, изглеждаше по-скоро ядосана, че трябва да замъкне догоре тази допълнителна тежест, самата себе си. Зрителите в нейното кино освиркваха и крещяха. Половината зала я насърчаваше, другата злословеше по адрес на жената.

Втората картина не беше точно картина. Само няколко разхвърляни петна. Колкото и да ѝ се искаше, не се сглобяваше, не се проясняваше. Същественото в нея щеше да е това, че жената най-сетне казва на половинката си: очаквам дете. Тържествено или театрално, с бебешки обувчици или нацупила устни, на вечеря на

свещи или между другото, разхождайки се по улицата, но споделя това, което вече не може да таи в себе си. Само че напразно ѝ се мяркаха различните участници, не можеше да ги вкара в едно-единствено действие: ту Яни Рот, ту тя изскачаха от картината.

Хрумна ѝ – преди малко и на нея ѝ бе смешно – да попита специално вестите. Да се наведе през прозореца и да помоли един от кинаджиите, помъкнал прожектор, да ѝ каже как би режисирал тази сцена. Кулминацията на филма. Ако може да не е прекалено сантиментално, но да не е и прекалено прозаично. Да започнат с вдигнатия пръст на доктор Пинтер в кабинета със страховитата миризма на поликлиника от предградието, после червената чертичка като капак на всичко. Проста сцена. Проста и въздействаща. Та зрителите, които досега освиркваха, да посегнат към носните си кърпички, но да не заплачат. Жестът им да замре по средата. Това вече е изкуство. Кинаджията сигурно ще я вземе за луда. Първо за луда, но после ще я помоли за кафе, а след едно-две изречения ще я изчука на шезлонга. Такива са мъжете. Първо набират енергия, а после веднага искат да се разтоварят от нея.

Калчек обяви на таблото още преди две седмици, че днес и утре от телевизията ще снимат в кооперацията. За щастие сега не трябваше да се провежда събрание на домсъвета, както постъпваха за толкова много неща напоследък. Опицияваше ги възможността да гласуват за какво ли не, както за смяна на чистачката, така и за сергията на зарзаватчията във входа, или за това, че повече от три коли не бива да паркират едновременно в двора. И не бяха рядкост продължаващите до тъмно спорове, сблъсъкът на мнения, както винаги го вписваше Ракучинец в протокола, защото зарзаватчията наистина мамеше, продавайки алабаша на живущите във входа на същата цена на каквато го предлагаше на всички други, когато според споразумението трябваше да дава двайсетпроцентна отстъпка и по възможност не за увехналия. А и тези коли са прекалено много, по цял ден им дишаме прахоляка, крякаше съпругата на Ракучинец и гледаше право в нея, в Естер, защото наистина се случваше понякога Яни Рот да остави и две или три коли в двора.

На снимките обаче всички се зарадваха. Сутринта видя майката на Тороцкаи начервена, сресана, а всъщност и дума не можеше да става да застане пред камерата, защото от една страна мънка,

а от друга не може да се спре да говори. Отговорът и на най-простия въпрос, като например яла ли е нещо този ден, започваше от моминските ѝ години и стигаше до прекалено високите сметки за ток. Но и останалите се бяха издокарвали. Дори и Калчек, когото иначе подобни суматохи оставяха равнодушен, беше изровил някъде от дълбините на гардероба си едно старо сако рибена кост и се беше довялял при нея да ѝ го покаже. Чичо Фери, та то е проядено от молици, каза през смях и му показа дупчиците, изпъстрили двете страни на сакото. Вече не става за носене. Зрението ви е прекалено остро, скъпа, поклати глава Калчек и навлече сакото. Той няма да се прави на палячо, ако не се налага.

Някога този костюм трябва да му е стоял много добре. На всичко отгоре домоуправителят едва ли е бил от хората, които си слагат прилични грехи единствено по празниците. Не се обличаше непременно заради другите като повечето палячовци. А и Калчек си беше истински господин. От старата гвардия, с които изобилстват черно-белите филми и на които и през ум не им минава да намажат нещичко от гребните жестове. При него нямаше определена цена, за да пусне някого пред себе си на влизане във входа, или за да помогне в носенето на пазарската чанта, та после, когато се насъбере достатъчно, да ти представи сметката. Нахално и арогантно. Той си беше любезен с жените по принцип, а не с гадена част от анатомията на гадена жена. Макар че тъкмо в такава епоха живеем, поясни той веднъж на Естер на пейката в Парка на каменохвъргачите, в епохата на даденостите, когато принципите и идеите струват само толкова, за колкото може да се осребрят. Като празните бутилки. И това можем да наречем дори свобода. Тази обменност, или каквото е там.

Естер невинаги разбираше какво иска да каже чичо Фери, схващаше обаче, че след определена възраст човек обича да говори сякаш е гълтнал учебник по философия. Тя предпочиташе да обсъжда с него по-прости неща. Събитията от деня, дали да се опита отново да кандидатства в медицинския, или окончателно да забрави за това, и защо майката на Тороукаи мисли за нея, и то не само мисли, а и разпространява наляво и надясно, че цял живот ще си остане стара мома, защото още не се е родил мъж на света, който да поиска придирчивата ѝ ръка. Освен това ѝ харесваше, че макар да изглежда-

ше, че говорят на различни езици, чичо Фери, присвивайки очи, все пак ѝ се усмихваше и ѝ казваше: нали и аз точно за това ви говоря, госпожице. За даденостите, които оплитат всичко в мрежите си.

Впрочем от съседите само с него се беше сприятелила, от- както Роланд я помоли да се премести тук. За една година не е кой знае какво постижение, но тя все пак се гордееше с това специално приятелство. Нали старикият, стига да имаше възможност, всеки път я чакаше в парка, когато се прибираще вкъщи с голяма част от прихода на чейнджбюрото. И ако парите не бяха прекалено много, двамата дори разговаряха малко на пейката, а приказките от ден на ден ставаха все повече, защото с искреността нарастваха и тревогите, които можеше да обсъди, а ако валутата беше прекалено много, тогава той просто я хващаше под ръка ѝ, озъртайки се на-сам-натам като телохранител, я изпращаше до вкъщи. Това ѝ дава-ше сигурност, макар да знаеше, че ако някой си направеше труда да я проследи дотук, тогава щеше да се наложи тя да защитава Калчек. Защото с бастуна и строгия му поглед нямаше да постигнат много.

На него например би могла по всяко време да каже за бремен-ността си. Тази картина може да сглоби без никакво усилие. Ще седят на пейката, ще изчака, докато затихне глъчката от дет-ската площадка и светлината, която прониква през короните на дърветата да престане да играе по обувките на мъжа: искам да ви споделя нещо важно, ще погледне тогава към Калчек, който ще хване ръката ѝ, кажете, скъпа, и думите ще се изляят от нея неугържимо.

Така му беше разказала за Роланд и за сегашния, и може би щеше да му разкаже и за миналите дни, за които не бе говорила никога с никого, и то не само, за да докаже на стареца, че и в нейния живот има известна философия, а защото все някога трябваше да изрази с думи какво я измъчва. Докато не я е задушило, както пъпната връв навремето. И да, най-накрая трябва да говори с някого и за онази къща, на улица „Бетовен“ 18, как вече от месеци я наобикаля и не знае какво да предприеме с проблясващите на втория етаж про-зорци-очи, през които светлината едва-едва се процежда, едва си пробива път до отсрещната страна на улицата. Навярно завесата е дебела, от здрава материя. Така, колкото и да се насилва, не мо-же да си представи какво може да има зад нея, какъв живот тече зад паравана: почтен или по принуда, образцов или притиснат от

Поредица *Ветровете на промяната*

Papp Sándor Zsigmond

Semmi kis életek (Erdélyi történetek)

Шандор-Жизмонд Пап

МАЛКИ ДОМАШНИ ИСТОРИИ (Трансилвански делници)

Унгарска. Първо издание.

Формат 130 x 200 mm; 25 п.к.

Превод: Даниела Тошмакова, Юлия Крумова

Редактор: Йонка Найденова

Оформление и корица: Гая Кръстева

ISBN 978-954-300-170-5

Издателство „Гей-Либрус“

www.gealibris.com

book@gealibris.com



шандор-жизмонд пап

МАЛКИ ДОМАШНИ ИСТОРИИ

трансилвански делници

Номер 79 на улица „Устрем“ е масивна жилищна кооперация в безименен град в Румъния, около унгарската граница. Обитателите ѝ са от характерната за района прослойка – унгарци и румънци, със своите тъжни, весели и трагични истории. Авторът реалистично и с тънка ирония описва героите, принудени да живеят сред абсурдите на социализма и по времето на прехода. Или както сам казва: „Подобна маса не ражда герои, безсмъртни личности с проникателен взор; тя може само да се възпроизвежда, начесто, неизтребимо, за да запълни всеки отворен процеп. Ако някой честолюбив скулптор един ден поиска да извае историята на града в преходността на времето – защото терен, пространство, колкото щеш – ще трябва да изобрази онова спаружено в едно голяма купчина нищо: лениво-сънената атмосфера на неделните обеди, тихата отгаденост на битието, което тук означаваше някакво странно безхаберие.“

Шандор-Жизмонд Пап е роден през 1972 г. в най-северната част на Румъния, в историческата област Буковина. От 1995 г. работи като журналист. Издал е няколко сборника с новели и есета. Книгата „Малки домашни истории“ е първият му роман.

Поредицата „Ветровете на промяната“ включва романи, семейни саги, разкази, пиеси и есета на автори от Германия, Естония, Литва, Полша, Румъния, Словакия, Унгария и Чехия, които разкриват какво е да живееш в интересни времена.